De ziua Naşterii Domnului

Fra Filippo Lippi — Madona cu Pruncul

Maica Domnului a Indurărilor

In ortodoxia românească, sufletul se înalţă către Sfânta Fecioara Maria dela gândul că ea a trăit în lume, că a fost făptură omenească şi a cunoscut viaţa neamului omenesc, aşa cum era, căzută în păcat. Fecioara Maria însă este „cea fără prihană", „mai cinstită decât Heruvimi şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii". Pe ea n'a atins-o păcatul pământesc, deşi a trăit între oameni, cu viaţă asemănătoare cu a lor, astfel încât în faţa lui Dumnezeu Tatăl, ea reprezintă întreg neamul omenesc în care s'a întrupat Fiul. De pe pământ ea a fost aleasă, să primească în trupul ei pe Fiul lui Dumnezeu ca să-i dea fiinţă omenească, spre a trăi în lume, ca s'o mântue. Tot ceea ce a avut Iisus omenesc în el prin Maica Sa l-a avut, şi toată viaţa Sa pământească dela Maica Sa a primit-o. Dar Fiul lui Dumnezeu nu se putea întrupa decât printr'o făptură de sfinţenie şi de neprihănire, şi Fecioara Maria a fost sfântă şi neprihănită, înfăţişând ce era în lume sfânt şi neprihănit.

Sfinţirea Fecioarei Maria nu a fost numai o pregătire de sus, fără ştirea sau voia ei, ci a isvorît din însuşi sufletul său, din supunere şi umilinţă. Pentrucă ea, ca Mamă a Fiului lui Dumnezeu avea să-l vadă pe acest Fiu dus şi răstignit pe cruce, şi avea să sufere mai mult decât toate mamele pentru fiii lor. Când îngerul a anunţat-o şi i-a adus bunavestire, ea a primit cu desăvârşită umilinţă: „Iată roaba Domnului; fie mie după cuvântul tău", dar în supunerea ei nu a lipsit nici dragostea şi nici suferinţa pentru Fiul ei. Şi-a iubit Fiul şi a suferit pentru el, omeneşte, iar Fiul la rândul său a trăit şi a pătimit omeneşte numai într'atât cât a primit umanitatea dela Maica Sa. Natura Sa omenească dela Sfânta Fecioară a luat-o. Prin ea s'a făcut alianţa între divin şi pământesc, spre a merge apoi la răscumpărarea din păcat. Prin ea, divinul s'a umanizat iar omenescul s'a acoperit din nou cu sfinţenie şi a primit în el Duhul sfânt. Dintre toţi oamenii în mijlocul cărora s'a pogorît Fiul lui Dumnezeu, Maria este deci cea mai apropiată de Iisus, ea una ce a fost Maică a Lui.

La cine să ne adresăm noi, spre a ajunge la Iisus, atunci când ne înfricoşăm să ne înfăţişăm lui Dreadreptul, dacă nu la Maica Lui care stă deapururi alături de el? „Şezând în ceruri, în stare preamărită, Fecioara rămâne maica neamului omenesc, pentru care ea se roagă şi mijloceşte. Pentru aceasta, Biserica îi adresează rugăciunile ei, cerându-i ajutor. Ea acoperă lumea cu vălul său, rugându-se, plângând pentru păcatele lumii; la judecata din urmă ea va mijloci înaintea Fiului Său şi-i va cere milă". (Bulgakoff, Ortodoxia). Acum, în ceruri, deadreapta Tatălui, Fiul priveşte spre a judeca la întâlnirea din urmă, când va chema înaintea Sa, pe toţi cărora le-a arătat crucea mântuirii, răstignindu-Se, iar Maica Sa se îndură plânge şi se roagă, pentru cei cari dăinuesc încă în păcat. Acesta este drumul dragostei omeneşti către ea. De aci rugăciunile către Ea, ca Maică a îndurărilor şi a milei. Cu sufletul cutropit de greşală, credinciosul îşi înalţă, chipul către Tată şi Fiu, spre a cere iertarea. Şi Maica Domnului intervine spre a i se acorda.

La atâta dragoste a Fecioarei pentru omenire, se răspunde cu o dragoste egală. In biserica organizată şi în inimile credincioşilor dragostea şi pietatea către Sfânta Maică sunt fără hotar. In adoraţia religioasă se amestecă dealtminteri multă înduioşare, şi în rugăciuni se topeşte întreaga afecţiune care năpădeşte sufletele credincioase, când se îndreaptă spre Dumnezeu. Căile de rugăciune spre Sfânta Maria sunt nenumărate. Sunt sărbători anume stabilite de biserică pentru ea, şi în fiecare slujbă numele său este pomenit odată cu al lui Iisus. In actele de credinţă ale poporului, săvârşite în viaţa pe care o petrece între zilele de biserică, prilejurile de a se ruga Fecioarei sunt iarăşi numeroase. Numele ei curat a intrat şi în descântece, şi în formule ce însoţesc, ca o întărire sufletească, năzuinţele de acţiune. Adevărate bogăţii folklorice, au ca temă gândul ridicat spre Maica Precistă, cum sunt următoarele versuri, către protectoarea drumeţilor:

Maică sfântă
Prea curată
Tu ai pornit
La lung drumărit
Cu Fiul Tău
Şi al lui Dumnezeu
Şi cu Iosif cel sfânt
Şi aţi sosit,
Sănătoşi şi voioşi
Aşa fă Maică Sfântă
Prea curată
Ca şi eu să drumăresc
Şi să sosesc
Sănătos şi voios, Amin.

In rugăciunile adresate Mariei, noi săvârşim, fără îndoială, o umanizare a ei, care e însă numai spirituală, fiindcă smerenia, îndurarea şi iertarea sunt cele mai spiritualizate funcţiuni ale sufletului, în credinţă. Prezenţa Fecioarei în ceruri constitue pe de altă parte o garanţie mai mult a mântuirii noastre, după cum venirea Fiului printre noi a fost o chezăşie a bunăvoinţei divine. Aşezarea în ceruri, de către Fiu, a Maicei, este isvorul permanent al credinţei noastre în mântuire. Acolo, se va ruga continuu pentru noi, „cea fără prihană", „mai cinstită decât Heruvimii şi mai preamărită fără de asemănare decât Serafimii".

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

Mitul Sfintei Fecioare

Naşterea Domnului prin Fecioara Maria, capătă în fiece an un înţeles simbolic, odată cu sărbătorile Crăciunului.

Minunata întâmplare care străjueşte edificiul credinţei creştine, se vede, astfel, reamintită în sufletele noastre, pentru a ne lumina viaţa.

Totuşi Crăciunul, poate în felul cum îl concepem să nu corespundă întocmai puternicei legende de acum aproape două milenii.

Spun aceasta, deoarece Crăciunul întruchipează în primul rând naşterea Domnului Iisus, şi prin urmare întreg interesul se concentrează asupra Lui.

Desigur, El, Supremul mântuitor este salvatorul sufletelor noastre, şi deci El stă în centrul tuturor preocupărilor creştine.

Insă, cred că nu trebuie să uităm un alt fapt, extrem de important, a cărui valoare ţine deaproape cu puterea lui Iisus.

Este naşterea Lui, Naşterea Fiului lui Dumnezeu prin Sfânta Fecioară.

Actul acesta este de mai mare intensitate decât oricare altul. Fiindcă venirea lui Dumnezeu între noi nu se putea face oricum. Este drept să luăm aminte prin urmare la felul în care s'a hotărît Puterea Supremă să coboare între noi spre a ne mântui.

Şi să extragem din el o întreagă învăţătură, cu aceleaşi rezonanţe ca şi credinţa însăşi.

Naşterea prin intermediul purităţii celei mai desăvârşite înseamnă mult mai mult decât o legendă. Inseamnă în primul rând un sens dat lumii de păcătoşi, un sens măreţ, mulţumită căruia să înţeleagă calea fericirii.

Mitul naşterii prin fecioară nu este numai al unui popor. Intreaga lume simboliza în acest fel o viitoare salvare.

Este ştiut cred, de oricine, templul din Babilon, unde într'un sanctuar se aştepta din vremuri uitate sosirea Fecioarei, care să poarte pe Mântuitorul lumii.

Numai că această naştere s'a înfăptuit mai puţin solemn. Intr'o iesle, pe frig, sub privirile blânde ale animalelor.

Ingerii au cântat. Cerurile au strălucit. O stea a călăuzit pe magi. Unde?

In iesle, într'un loc poate ales ca nivel scoborît. Dece oare? Dece Dumnezeu a voit atâta simplitate odată cu venirea Fiului Său. Pentru a simboliza mai adânc actul naşterii din fecioară. Pentru a vădi încă odată că mântuirea ne vine dela curăţenia perfectă a noastră şi nu a artificiilor ce ne înconjoară.

Fecioara Maria, întruchipând imaginea blândă a curatei virginităţi, înseamnă pentru naşterea Domnului mai mult decât orice altă manifestare de fast.

Fecioara Maria, prin nevinovăţia Sa, aduce cheia mântuirii. Ea nu cere nimic care să se deosebească de celelalte drumuri ale vieţii, afară de puritate, de perfecţie morală.

In morala înaltă, desbărată de interesele josnice, se află înţelesul mântuirii.

Şi Crăciunul ar trebui să insiste asupra acestui fapt. Nu sărbătoarea în sine, dar credincioşii. Să se gândească la sensul mitului Fecioarei Maria, căci în el se găseşte desigur cheia Fericirii.

Naşterea Domnului nu este importantă prin ea. Ci este importantă prin înfăptuirea ei.

Nu există în toată istoria religioasă a creştinismului figură mai atrăgătoare decât cea a Fecioarei Maria, născătoarea Marelui Salvator al lumii.

Imaginea Ei se desprinde sublim pe firmamentul credinţei, afirmând marele simbol al mântuirei prin puritate şi curăţenie.

Şi dacă ne gândim, cum am spus, mai sus, la extensiunea pe care acest fenoment a avut-o în toate religiile aproape, trebue să recunoaştem un vădit suflu divin, cu rolul de a lumina minţile noastre asupra adevărului suprem din simbol.

Crăciunul serbează simbolul. Odată cu fulgii grei de nea, albi şi curaţi ca un suflet de fecioară, fiecare ne putem gândi la marea realitate ce ne-a fost arătată.

Drumurile se desvăluesc strălucitoare în faţă.

Pomul verde şi încărcat cu lumânări aprinse ne îmbie la visare.

Un moş blând şi bătrân, foarte bătrân, pluteşte prin văzduh aducând copiilor daruri.

Visarea ne cuprinde. Cu smerenie să ne plecăm fruntea în faţa măreţiei Dumnezeeşti şi să-i pricepem simbolul.

Să ne fie o chezăşie de viaţă, moralitatea cea mai pură pe care, neprihănită, Fecioara Maria o aduce dar naşterii Domnului Iisus, Cel care prin jertfă ne-a îndrumat spre ceruri.

VICTOR POPESCU

Obiceiuri de Crăciun la diferite popoare

Tradiţia bradului de Crăciun urcă până către sfârşitul veacului al şaselea când se menţionează, fără însă ca documentele medievale să confirme existenţa vreunui cult special, că un călugăr pe nume Colomban, canonizat mai târziu de religia catolică, plecă din Irlanda la Guntram regele Burgunzilor din Galia şi ajuns acolo, în prima noapte de Crăciun se urcă pe o înălţime împreună cu călugării însoţitori, în jurul unui brad străvechi venerat de locuitori şi agăţară de crengile lui torţe în formă de cruce. In faţa mulţimii strânsă acolo călugărul Colomban predică naşterea Domnului şi învăţăturile de bază ale religiei creştine.

Cea dintâiu mărturie scrisă despre existenţa unui cult al bradului cu prilejul Crăciunului datează dela sfârşitul veacului al saisprezecelea. Se menţionează în ea că „de Crăciun este obiceiul de a se ridica brazi prin case; de ramurile lor sunt agăţaţi trandafiri de hârtie de culori diferite, mere, lumânări colorate, zahăr". Obiceiul acesta s'a răspândit mai repede în ţările nordice ale Europei, totuşi prin 1865 Goethe îşi exprimă surprinderea de a fi văzut pentru întâia oară un brad de Crăciun la Leipzig. In Franţa el a fost introdus şi mai târziu, abia de vreo sută de ani, de către ducesa de Orléans care îşi uimi foarte mult invitaţii cu bradul fastuos împodobit pe care puse să-l ridice în palatul Tuileries, în noaptea Crăciunului din anul 1840.

Dar ţările în care bradul a devenit miezul cel mai atractiv al petrecerilor sunt mai cu seamă Anglia, Germania, Scandinavia şi Elveţia.

In Anglia petrecerile carnavaleşti ale „Christmas-ului" aveau la origine caracterul şi exuberanţa fără frâu a unor petreceri păgâne. Vechile cântece populare englezeşti — „Christmas carols" — ne descriu aceste petreceri ca pe nişte cortegii ale regelui „Chefliul" şi ale prinţesei „Zăpăcita" organizate de vrăji. In mijlocul odăiei celei mai mari se înalţă bradul măreţ luminat cu o mulţime de lumânărele şi împodobit cu obiecte strălucitoare. In Franţa se obişnueşte să se agaţe de ramurele bradului oglinjoare, bile de sticlă, fructe învelite în foiţă argintată şi fire de beteală argintie care se cheamă păr de înger.

Prânzul începe de obiceiu printr'un „ox-tail". După nelipsitul şi impunătorul „roastbeef" se aduce la masă, în entuziasmul obştesc, gâsca sau curca cu umplutură de castane. La apariţia „plum-pudding-ului" nu mai suflă nimenea pentrucă e în joc însăşi onoarea naţională. Iată reţeta „plum-pudding"-ului care se mânca pe timpul lui Dickens: „o livră de făină, o livră de slănină de bou mărunt tocată o livră de miez de pâine, o duzină de ouă, — dar toate astea alcătuesc doar *substratum*. Când coca îndelung frământată a ajuns perfect omogenă i se adaogă o jumătate de livră de zahăr pulbere, o jumătate de pahar de brandy. După ce se frământă din nou, se adaogă încă: o livră de stafide, o uncie de mirodenii felurite. Fără să se uite şi „cutpeel-ul". Adică un amestec de zeamă de lămâie, de coji de ananas, dulceaţă de caise, coaje de portocală şi anghelică. Tot aluatul e strâns apoi într'o pânză curată, îndesat bine ,legat şi cufundat numai decât în apă clocotită. Acolo, timp de opt ore durează coacerea. Când e scos din cuptor arată aproape negru la culoare, greu ca un pietroi şi lipicios ca mierea. E stropit cu punch şi pus în mijlocul mesei, flăcările violete şi albăstrui care se preling pe laturile lui par să fie flăcări rătăcitoare arătând locul comorilor. Se stinge lumina şi în întunericul sălii, efectul pudding-ului este fantastic. Când cea din urmă flacără a dispărut se aprinde iarăşi lumina şi blocul masiv e tăiat în felii cari ascund uneori surprize: un inel, un buton de guler sau un ban de aur.

Francesco di Giorgio — Incoronarea Mariei

Aducerea „plum-pudding"-ului la masă se face cu un ceremonial deosebit, după o tradiţie cu mici variante în fiecare familie, fie că e vorba de săraci sau de bogaţi. De obiceiu — cel dintâi intră Moş Crăciun urmat de bucătăreasă sau de bucătar. Prin internatele şcolilor, apariţia lui Moş Crăciun care precedă „pudding"-ul e salutată cu aclamaţii. Pe vasele de război ale marinei engleze, muzica echipajului subliniază momentul solemn al aducerii „pudding"-ului. Zilele de Crăciun în Londra sunt singurele când mirosul obişnuit al tutunului de Virginia este înlocuit pe străzi cu aroma „plum-pudding"-urilor. Cel care se face la Curtea regală cântăreşte 60 de livre, ceeace nu-i descurajează nici chiar pe cei mai săraci şi nu-i împiedică să-şi pregătească „pudding"-ul lor fie cât de modest.

La Oxford şi la Cambridge, pe masa studenţilor tronează un cap de mistreţ împodobit cu rosmarin. Lebăda, care era pe vremuri unul din felurile de bucate cele mai alese la curtea regilor Angliei a fost readusă în cinste la sfârşitul veacului trecut de Eduard al VII-lea, care dădea dispoziţii ca să fie anume puse la îngrăşat câteva lebede pentru membrii familiei regale şi pentru înalţii demnitari. Cei lipsiţi de mijloace nu sunt nici ei uitaţi în aceste prilejuri de înveselire obştească. Familia regală, „Armata mântuirii", surorile dela Sacré-Coeur, cum şi nenumăratele societăţi de binefacere organizează prânzuri pentru săraci, servindu-le bucatele tradiţionale de Crăciun.

Crăciunul e mai ales bucuria copiilor. Atunci sunt în vacanţă. După ce s'a strâns masa joacă „snop-dragon", joc care constă în a pescui migdale dintr'un castron cu apă la suprafaţa căruia s'a turnat un strat subţire de rachiu aprins.

In ţările scandinave, arborele de Crăciun e plin de daruri şi chiar cel mai nevoiaş locuitor se străduieşte să aibă pomul lui frumos împodobit. Multă vreme înainte de Crăciun se fac pregătiri în cea mai mare taină, astfel ca surpriza să aibă cât mai mare valoare. In ziua Crăciunului bate la uşă comisionarul încărcat cu daruri pentru toţi membrii familiei: un buchet cu flori, o cutie de carton, un pachet învelit în o mulţime de hârtii sub care se ascunde „surpriza". Plăcerea cea mai mare constă în a cânta, şi ea este cu atât mai mare cu cât surpriza se lasă mai greu găsită. Uneori, în alegerea darurilor se ascunde o intenţie satirică vădită: cutare persoană căreia-i place să trăncănească, primeşte în dar un lacăt, etc. La masă se serveşte orez fiert, stropit cu lapte rece, pâine de secară, şuncă, morun cu piper şi cu hrean. La biserică se merge cu sania. In Finlanda, bucuria băieţilor este să încurce hăţurile echipagiilor şi să deshame caii dând multă bătaie de cap proprietarilor de sănii când ies dela slujba religioasă.

In unele sate din Germania s'a păstrat vechia tradiţie a misterelor. Ingerii şi ciobanii, sfântul Iosif şi Fecioara, sfântul Nicolae în chip de episcop, sfântul Martin călare pe un cal alb trec pe uliţele satului, în procesiune, împărţind în stânga şi în dreapta jucării copiilor. In câteva ţinuturi din regiunile împădurite, însuşi Wotan călare se opreşte dinaintea colibelor şi descălicând pătrunde în odae, întunecat şi misterios şi aprinde busteanul care va trebui să ardă mocnit sub cenuşa din vatră, iar la primăvară cenuşa aceasta va fi împrăştiată peste ogor ca să aducă roadă îmbelşugată.

După o legendă germană, Moş Crăciun locuieşte în munte înconjurat de pitici. Câte unul, pe rând, face de pază la gura peşterii. Toţi sunt 360 la număr. In ziua 361-a, piticul care stă de pază, strigă: „Crăciun". Atunci cu toţii doboară brazii, îi împodobesc şi în fiecare casă când se deschid uşile dulapului, ale bufetului sau ale cămăruţei dela care numai regele piticilor are cheia, bradul de Crăciun apare în toată splendoarea lui.

Cei mai frumoşi arbori de Crăciun se fac în Germania. Piticii, adică părinţii, îi împodobesc cu păsărele, cu fluturi şi chiar cu îngeraşi. Dejurimprejurul copacului se înşiră cadourile. Bunica citeşte cu glas tare un pasaj din Biblie, iar copii intonează vechile cântece de Crăciun.

Tradiţia arborelui de Crăciun este foarte puternică în Tirol unde se poate vedea în această zi chiar şi pe acoperişurile celei mai umile gări un brad împodobit cu lumânări multicolore..

In Elveţia, obiceiurile de Crăciun variază de la un Canton la altul. Obiceiul spălatului este însă comun tuturor. Se spală trotoarele, zidurile caselor, duşumelele. Mobilele sunt mutate din locul lor, periate, lustruite. Se fac pregătiri ca pentru primirea unui oaspe de seamă, de sânge regal. Intr'adevăr e vorba de regele regilor. Când totul e gata, în fiecare casă sau chiar în fiecare odae se aşează câte o iesle în amintirea celei dela Bethleem şi fireşte nelipsitul brad. Prânzul este mult mai sobru decât în ţările despre care a fost vorba până acum. Un personaj, anume domnul Chaland este aşteptat cu nerăbdare de copii, cari la apariţia lui încetează jocurile. E un manechin care în loc de cap are o lanternă rotundă cu câte o lumânare în orbita fiecărui ochi, cu o gură despicată până la ceafă şi cu pântecele proeminent.

„Dă-mi şi mie ceva d-le Chaland" cer copii. Toţi îl ciupesc, întind de el şi fiindcă manechitul tace, tabără pe el cu cleştele, cu lopăţica sau cu ce găsesc la îndemână, până ce răspunde. D. Chaland răspunde în felul lui, adică de atâta bătaie îi crapă pântecul din care se revarsă o ploaie de alune, stafide, smochine, dragele şi tot felul de dulciuri după care se prăpădesc copiii.

In Polonia se mai întâlnesc încă trupe de artişti ambulanţi cari dau reprezentaţii cu marionete din sat în sat punând în scenă un repertoriu de „mistere" foarte simplificate. Trupa care se chiamă „Szopka" cuprinde rare ori mai mult de trei comedieni, cari închipuesc pe cei trei magi. Unul poartă în vârful bastonului o stea, cel de al doilea un felinar, iar al treilea teatrul de păpuşi.

In preajma Crăciunului, preoţii pregătesc azime, turte subţiri din făină albă, mari cât farfuriile, pe care le împart enoriaşilor. Toată ziua se posteşte şi abia când răsare prima stea se aşează la masă. Şeful casei împarte azimele cu fiecare comesean şi cu fiecare servitor, făcându-le urări de sănătate. La masă se mănâncă mai ales peşte şi se bea vin. Un aliment tradiţional în Polonia este „strucle" un aluat din făină albă, lungueţ frământat anume pentru Crăciun. De tavan atârnă o stea şi uneori chiar o mică iesle. Zidurile sunt împodobite cu ramuri de ilice şi pe jos, pe duşumea se presară pae curate ca un omagiu simbolic adus săraciei.

Sfântul Domn Iisus

„Ceea ce patriarhii cu mare dor au aşteptat, proorocii au prezis, drepţii au poftit să vadă, s'a împlinit astăzi: Dumnezeu s'a arătat în trup pe pământ şi a locuit între oameni".
Sf-tul Ioan Chrisostomul

„...Să ne minunăm şi să ne uimim de taina cea mare a înomenirii lui Christos, care covârşeşte toată priceperea omenească" — spunea înţelept grăitorul sfânt Ioan Chrisostomul, în predica rostită cu prilejul Naşterii Domnului, la 25 Decembrie 386, în Antiohia, în cel dintâi an al preoţiei sale. Să ne uimim când încep a se lămuri de pretutindeni, în preajma acestui eveniment, semnele prevestitoare ale acelui ceva neobişnuit, suprafiresc, ce se va întâmpla negreşit şi fără întârziere, către care ne îndreptăm neliniştiţi că s'ar putea ca noi să ajungem prea târziu sau chiar să trecem, nebăgători în seamă, ca printr'o atmosferă prea subtilă pentru simţurile noastre nepregătite. Aşteptăm înfrigurati darul fără preţ şi fără asemănare cuprins în făgăduiala sfintei sărbători a Naşterii Domnului: darul certitudinei tainice, pe care nimic să nu o mai poată sdruncina, călăuzitoare spre înseninate limanuri sufleteşti.

Vestirea acestei bucurii festive, pe care o mărturisim aci, adie ca o boare primăvăratică purtată prin ghirlanda veacurilor creştine, până la noi. Să ne deschidem sufletele ca să se umple de harul binevestirii naşterei Mântuitorului şi să rostim împreună cu îngerul, lauda Dumnezeirii: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni: bine voire!" (Luca, II, 14).

MIHAI NICULESCU

Filippino Lippi — Inchinarea Regilor Magi